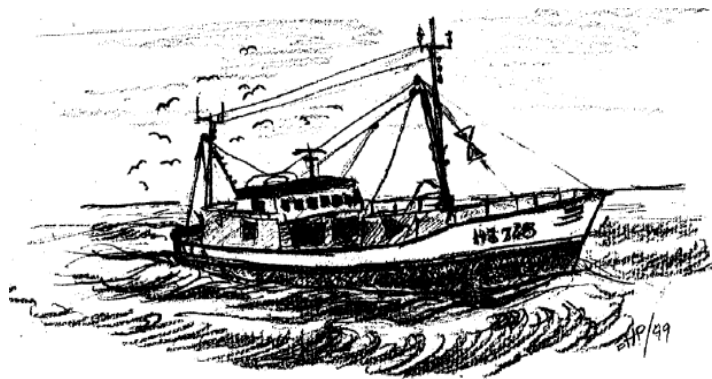

TRANVÅG MARITIME
SAFETY MANAGEMENT

Vernearbeid på Fiskefartøy

Forfatter
Jørn Ola Tranvåg (Ph.D)

14. aug. 2009 / Versjon 6

Rettigheten til boken tilhører Tranvåg Maritime AS. Deler av eller hele innholdet må ikke kopieres eller videredistribueres uten forfatter sitt samtykke.

ISBN 82-997198-0-1

Innhold

1	ORGANISASJONER OG MYNDIGHETER	6
1.1	IMO – INTERNASJONALE MARITIME ORGANISASJON	7
1.2	ILO (“INTERNATIONAL LABOUR ORGANISATION”).....	8
1.3	KONVENSJONER RATIFISERT AV NORGE	9
1.4	SJØFARTSDIREKTORATET	13
1.4.1	<i>Sakkyndig råd for sjøfolks og fiskeres arbeids- og levestandarder</i>	16
2	LOVER OG FORESKRIFTER	18
2.1	KAPITTEL 4 ”PERSONLIG SIKKERHET” I SKIPSSIKKERHETSLOVEN	18
2.2	FORESKRIFT OM ARBEIDSMILJØ, SIKKERHET OG HELSE FOR ARBEIDSTAKERE PÅ SKIP	19
2.3	OPPLÆRINGSHÅNDBOK.....	22
2.4	SIKKERHETSSTYRINGSSYSTEM	26
2.5	BEREDSKAP - ØVELSE	28
2.6	SKIPSSIKKERHETSLOVEN.....	28
2.7	NY KONVENSJON FOR FISKERISEKTOREN.....	29
2.8	ISM - KODEN OG ARBEID, SIKKERHET OG HELSE	30
3	FORUTSETNINGER FOR ET GODT OG EFFEKTIVT ASH - ARBEID	32
3.1	SIKKERHETSKULTUR	36
3.1.1	<i>Selskapets sikkerhetskultur</i>	39
3.2	ULYKKER OG VERNEARBEID.....	41
3.2.1	<i>Sammenheng mellom skader, ulykker og effektivitet</i>	47
3.3	KORT BESKRIVELSE AV PRINSIPPENE BAK ET AHS - STYRINGSSYSTEM	51
3.3.1	<i>gangsette / revitalisere AHS systemet</i>	52
3.4	KARTLEGGE HELSE-, MILJØ- OG SIKKERHETSUTFORDRINGER	54
3.5	PÅVIRKNING AV INDIVIDET	55
3.6	FØLGE OPP.....	57
4	RISIKOANALYSER	58
4.1	MÅL OG AKSEPTKRITERIER VED RISIKOANALYSEN	68
4.1.1	<i>Eksempel på risikovurdering for fiskefartøy</i>	69
5	INFORMASJON OG OPPLÆRING	80
5.1	INFORMASJON.....	80
5.1.1	<i>Eksempel - Informasjon om bord</i>	81
5.2	SYSTEMATISK OPPLÆRING.....	82
5.2.1	<i>Generelt om opplæring og involvering</i>	83
5.2.2	<i>Hvordan kartlegge status for ASH - trening</i>	85
6	VERNEOMBUD OG MEDLEMMER AV VERNE- OG MILJØUTVALG	86
6.1	VERNEOMBUD	86
6.1.1	<i>Verneombudenes oppgaver</i>	87
6.2	VERNE – OG MILJØUTVALG.....	90
6.2.1	<i>Verne- og miljøutvalgets oppgaver</i>	91
7	ARBEIDSTAKERS PLIKT TIL Å MEDVIRKE	95
8	FARLIG ARBEID	96
9	VERNE – OG ARBEIDSUTSTYR	99
9.1	PERSONLIG VERNEUTSTYR	99
9.2	ARBEIDSUTSTYR.....	105
10	MANUELL HÅNDTERING AV GJENSTANDER	108
11	SIKKERHETS- OG VERNETILTAK	110
12	ASBEST	115

13	KJEMIKALIER OG BIOLOGSKE FAKTORER.....	116
14	VERN MOT MEKANISKE VIBRASJONER OG STØY	121
15	HELSETJENESTE OG ARBEIDSMILJØ.....	124
15.1	TRIVSEL - ET NATURLIG STED Å STARTE.....	126
15.2	MOBBING OG KONFLIKTLØSNING.....	127
16	VARSELSKILTER, LYS OG AKUSTISKE SIGNALER	130
17	NOEN PRAKTISKE DEFINISJONER	132
18	VEDLEGG	137
18.1	EKSEMPLER PÅ SJEKKLISTER FOR RISIKOMOMENTER	137
18.2	EKSEMPLER PÅ VERNARBEID OM BORD.....	144
18.3	EKSEMPEL PÅ SPØRRESKJEMA / INTERNKONTROLL AV VERNE OG MILJØ	155
18.4	STATUS FOR FELTOPPGAVER INNEN HMS.....	161
19	REFERANSER.....	164

---- FORORD ----

Forskrift om arbeidsmiljø, sikkerhet og helse, ”ASH forskriften”, av 1. januar 2005 ble utarbeidet med hjemmel i Sjømannsloven § 40. Da Skipssikkerhetsloven trådte i kraft 1. juli 2007 ble Sjømannsloven § 40 erstattet med kapittel 4 ”Personlig sikkerhet” i den nye loven.

Skipssikkerhetsloven § 29 tar for seg skipsførerens (rederiets) plikter. Der kan en bl.a. lese at skipsføreren har ansvar for å sørge for at verne- og miljøarbeidet om bord organiseres og gjennomføres på en forsvarlig måte. Mens § 30 blant annet setter krav til at de ansatte medvirker slik at arbeidet kan utføres sikkerhetsmessig forsvarlig og at det psykososiale arbeidsmiljøet ivaretas.

Altfor mange personulykker får langsiktige konsekvenser, for den enkelte sjømann og for rederiet, ved langvarig sykefravær og fratreden. Det høye antallet omkomne og antallet alvorlige ulykker som medfører fratreden, viser tydelig hvor viktig det er å tilrettelegge arbeidet slik at ulykker unngås. Personulykkesstatistikken viser at fiskeriet fortsatt må regnes som et av de mest risikofylte yrker i Norge.

Det skjer arbeidsulykker i alle bransjer, og ulykkene omfatter skli -, snuble- og fallulykker, at man blir truffet av fallende gjenstander, skarpe kanter og varme ting, samt ulykker i forbindelse med kjøretøy og maskiner. Mange av problemene kan imidlertid forebygges med god ledelse.

Det er store kostnader forbundet med arbeidsulykker og dårlig arbeidsmiljø, blant annet:

- Vikarer, førtidspensjonering, ansettelse av ny arbeidskraft, ny opplæring
- Tapt omsetning
- Sykepenges og andre ytelser ved sykdom, betaling av overtid
- Skader på anlegg, utstyr, materialer
- Tid som ledelsen bruker i forbindelse med ulykker

Ulykkesrisikoen har også betydning for driftskostnadene, knyttet til forsikringsordninger. Den samlede fiskeflåten representerer store verdier. Store tap kan ført til svært høye forsikringspremier. På sikt antas det at også forsikringsselskapene vil kreve bedre dokumentasjon av verne – og miljørutiner.

Et trygt og godt arbeidsmiljø krever en stor innsats fra ledelsen og deltakelse fra arbeidstakerne, samt et vel strukturert ledelsessystem. Det er et krav at ledelsen rådfører seg med de ansatte. Bruk av arbeidstakernes kunnskaper medvirker til å sikre korrekt identifikasjon av risikofaktorer for derved å sikre funksjonelle tiltak. En slik aktiv medvirkning er viktig også for å kunne foreta risikovurderinger og oppnå tiltak som har effekt. Verneombudene spiller her en viktig rolle. Arbeidstakernes medvirkning vil bidra til å sikre at de føler eierskap og er medansvarlige for sikkerhet, helse, arbeidsmiljø, prosedyrer og forbedringer.

Det viser seg at ved prioritering og seriøs satsing på ASH gir positive utslag for alle ledd i en organisasjon samt at det vil gi nedgang i sykemeldinger og økt trivsel.